

Museli jsme se naučit respektu

Alenu Zemančíkovou, která je dlouholetou lektorkou Problémového klubu a v civilu dramaturgyní, někdejší literární redaktorkou Českého rozhlasu, literátkou a komentátorkou, je vždycky radost poslouchat. Hovoří vášnivě, s brilantním intelektem a má přehled, kam až oko dohlédne a mysl domyslí, aniž by to ale stavěla nějak nápadně na odív. Když jsme v Bobově cocktail baru pořizovali tento rozhovor, uvědomoval jsem si znovu, jaké máme štěstí, že tuto věčně popichující laskavou ironičku s pronikavými světle modrými očima (těch si někdy všimnete, pokud jste se na ně ještě nezaměřili) a stříbrnou hřívou ve svých hronovských i jiných životech máme.

Letos se v souvislosti s jubileem hodně vzpomíná. Kdys byla na Hronově poprvé?

V roce 1974. Byl to rok, kdy jsem maturovala, na Wolkrově Prostějově jsme s naším Divadlem Dominik získali hlavní cenu a mně se přihodila ta osudová událost, že jsem z kádrových důvodů nedostala doporučení z gymnázia a tím pádem nebyla přijata na DAMU. Všichni moji kamarádi z divadla, pokud aspirovali na přijetí na uměleckou školu, se tam dostali – o to bylo průkaznější, že ten důvod byl kádrový a ne talentový. Byl to pro mě zásadní životní otřes. Každopádně jsem ale tehdy na Hronov přijela jako člen Klubu mladých divadelníků, který tehdy v Dřevčici vedla Soňa Pavelková s panem režisérem Baštou – pěknou ukázkou toho, jak absurdně tehdy struktury fungovaly, bylo, že jsem účast dostala za odměnu za to, že jsme s Dominikem přivezli tu hlavní cenu. Setkala jsem se tam tehdy mimo jiné s Ondřejem Pavelkou, který byl také ze západních Čech, a s Jarkou Odvárkovou, nyní Šiktancovou. Ta tehdy na DAMU přijata byla, ale ve čtvrtém ročníku byla vyhozena proto, že podepsala Chartu. Z Hronova se datuje naše celoživotní přátelství. Pak jsme sem s Divadlem Dominik občas jezdili tak, jak se jezdívá: na dva tři dny, člověk se vidí se známými, k někomu si přilehne a pak zas jede stopem domů. Naplno jsem se sem vrátila až po převratu – do té doby jsem neměla s divadlem nic společného.

Grand interview

A odkdy sem jako lektorka jezdíš pravidelně?

Začala jsem tak, že mě Milan Strotzer pozval, abych vedla seminář k divadlu poezie. Musím říct, že se mi to vůbec nedařilo, protože účastníci toho semináře byli strašně nesourodá parta a já s tím neměla zkušenost a dlouho se mi nedařilo najít cestu, jak něčeho docílit. Nakonec jsme k jakémusi výsledku došli,

ale nezdálo se mi, že bych se osvědčila. Za dva roky zavolal Milan Strotzer znovu a pozval mě do Problémového klubu, ze kterého tehdy už, asi pro velký záprah v profesionálním divadle, vypadla dramaturgyně Daria Ullrichová. Usedla jsem tam po boku věhlasných profesorů Císaře, Štefka, Zavarského, byl tam i František Zborník... Byla jsem tam jediná žena a cítila se jako holka, i když mi bylo čtyřicet.

Na tu sestavu s pány profesory si vzpomínám. Pak ale nastala docela razantní obměna a ty jsi zůstala jediná, pamatuju se dobře?

Ano, nastala, a dokonce ji nastolili dva nejctihodnější profesori, tedy Císař, který řekl, že už v PC účinkovat nebude, a myslím, že to učinil také proto, že jeho kolega a přítel Štefko to oznámil také, o rok dřív, a řekla bych, že s takovou zvláštní hořkostí nad stavem současného divadla a současné kultury. Teď s ním v Divadelní revui vyšel dlouhý rozhovor, kde té své hořkosti dal naplno průchod. Tím pádem jsem náhle zjistila, že z té, která se cítila jako holka, jsem rázem ten nejstarší lucifer, a vedle mě tam stanuli lidé mladší. Tedy mladší věkem – zkušeností ne, protože jsem byla opožděná tím, jak jsem nebyla přijatá na tu uměleckou školu a musela se deset let žít rukama, než jsem se dostala na dálkové studium a následně získala v Chebu dramaturgické angažmá. Těch deset let zpoždění mi dlouho chybělo. Myslím, že dneska už

pokračování na straně 2

Co mě napadá

Co teď?

Bylo to jasné od chvíle, kdy 90. Jiráskův Hronov začal, ale člověku se to až na dvě nebo tři tisínivé připomínky vesměs podaří potlačit, přehlížet. Pravidelně se mi tudíž stává, že jsem na konci Jiráskova Hronova tímto koncem nemile zaskočený. Dnes už to zkrátka přehlížet nejde, festival skončil. Po krátkém intenzivním období, kdy festival je, nastává ta horší část roku, kdy festival není.

Mohl bych sice tvrdošíjně setrvat a konec festivalu ignorovat, ale penzion, ve kterém bydlím, po zbytek roku nefunguje. Z náměstí zmizely občerstvovací boudy a zůstaly jen vodotrysky, které způsobují, že se vám chce čurat a najednou dělají dost velký hluk, díky, že tam jsou. Ze sálu a jeviště zmizí divadlo, zase se tam vesměs bude cvičit jóga, pilates a aerobik. Z parku zmizí i ta jeviště. Před Tritonem se přestane zpívat. Personál Tritonu odveze zbytek rýnského ryzlinku na skládku nebezpečného odpadu a bude nabízet víno. Vráť se lidé, kteří před festivalem utekli, milovníci klidu.

To všechno by se snad, částečně dalo překlenout, protože to jsou více či méně podružnosti, jedno však překlenout nelze, nebudete tady vy. Co kdybychom zůstali všichni ještě týden? To nevádí, že program skončil, uděláme si svůj, jsme přece divadelníci. Divadelníci přeci nemusí jet do ZOO, když chtějí vidět medvěda. To, co ale potřebují je publikum, ovzduší nabitě kreativitou, atmosféru důvěry a sounáležitosti, otevřené mysli.

Jiráskův Hronov není instituce, rodinné stříbro, budovy. Jiráskův Hronov je cosi jako polární zář.

dokončení na straně 12

pokračování ze strany 1

ne, ale v těch počátcích, v devadesátých letech, jsem to dost postrádala. V PC byl z tohoto pohledu pro mě srovnatelný Vladimír Fekar: je o těch deset let mladší, ale profesní zkušeností jsme na tom byli nastejno.

Co ti Hronov v životě dal a vzal?

Abych řekla pravdu, Hronov mi do značné míry vyhradil to, čeho se mi nedostalo při studiu DAMU. Studovala jsem dálkově, takže jsme dostávali úkoly, vypracovávali je doma a pak je probírali s profesory, tedy s těmi, kteří se obtěžovali učit. Tehdy na přelomu osmdesátých a devadesátých let se jich totiž řada učit neobtěžovala, o to jsem vděčnější Vostrému a Císařovi a některým dalším, kteří to nepodceňovali. Ale přeci jen: ta každodenní výměna názorů mi chyběla a dost mě trápila, protože jsem neměla ty kamarády a konexe, které člověk získá, když něco inscenuje v Disku. To jsem ale doháněla právě mimo jiné na Hronově. A jestli mi něco vzal? Řekla bych, že mi nevzal nic – rozhodně mi nevzal iluze o amatérském divadle, naopak.

Vyozorovala jsi v amatérském divadle nějaký trend za tu dobu, co ho sleduješ?

Řekla bych, že po převratu jsme se museli teprve naučit zacházet s tvůrčí svobodou. Máme pořád tendenci politizovat témata, která jsou obecně humanitární – to je trochu nešvar přetrvávající z dob, kdy svoboda slova byla omezená. Vytvořili jsme si v hlavách klíče, které pořád nasazujeme do inscenací, až jsou to někdy paklíče. Odstranění těchhle paklíčů v devadesátých letech trvalo a dodnes se mi zdá, že někteří z nás bojujeme minulé bitvy. Pak jsme se museli naučit svobodě ve vzájemném respektu, a to i v těch nejvýstřednějších výbuších divadelní tvorby. Pamatuju velice pohrdavé výroky na adresu třeba souboru DRED nebo René Levinského – někdy i takové hloupé podceňování lidí, o kterých nic nevíme a jenom si něco myslíme. Zdá se mi ale, že jsme si tenhle respekt do značné míry osvojili: toho, že „já vím nejlíp, jak se to má dělat“, velice ubylo. Když jsem si uvědomila tohle, zjistila jsem – jak je tak člověk na Hronově podvacáté za sebou a říká si, co tu ještě dělá –, že vlastně hrozně ráda přijedu příští rok zas.

Prozradíš, co tě čeká pracovně? Z Rozhlasu jsi, pokud se nemýlím, odešla...

Odešla jsem do penze. Nejsem už odpovědný redaktor, dělám jen autorské projekty, pokud mě něco napadne a pokud o to Rozhlas stojí. Celý loňský rok jsem na výzvu Činohry Národního divadla psala publikaci o jejich působení od převratu do nástupu Daniela Špinara v roce 2015. To byla zajímavá, soustředěná práce a ta knížka každou chvíli vyjde, jen co se rozběhne divadelní sezona... Nu, a pak mám nějaké literární plány.

Poodhalíš je? Nedávno ti ve Větrných mlýnech vyšel vynikající román Příběh v řeči nepřímé...

Ono už je to pět let, a teď mi napsali, že by mi vydali knížku povídek, které se za těch pět let

nashromáždily. Měla by se jmenovat Nějaké ženy a jacísi muži. A kromě toho jsem od Visegrádského fondu dostala literární stipendium do Krakova, k žádosti jsem musela předložit projekt. Jde o text, který jsem začala psát už kdysi, tak v roce 1995, na svém úplně prvním počítači. Dějovou linií je putování několika lidí – rodičů a dětí a jejich přátel – krajem pohraničí, který se během těch let různě proměňuje. V průběhu těch putování se dozvíme jejich osobní názory a postoje a jejich proměny, někteří odpadnou, někteří přibudou, mělo by to mít několik vypravěčů... Já mám takovou dvousetstránkovou skicu, kterou hodlám v tom Krakově úplně předělat. Nevím, jestli to můžu říct, je mi to trochu žinantní, ale slibuju si od toho, že by mohlo vzniknout něco, co pojedná problematiku lidí na té mé západočeské příhraniční výspě, o které panuje mnoho mýtů, předsudků, dezinterpretací a bílých míst.

Jako komentátorka píšeš pro Deník Referendum. Asi se dá říct, že to je levicové médium...

No to se dá říct rozhodně, ano.

Označila by ses za levicovou intelektuálku?

Vím o sobě, že jsem od roku 1989 prošla velkým vývojem. Předchozí režim jsem samozřejmě hluboce nenáviděla, protože mi zasadil onu ránu, ze které jsem se velice obtížně vzpamatovávala až do svého středního věku. To se těžko odpouští. Měla jsem také období, kdy jsem hledala víru – a když říkám víru, myslím tím křesťanskou víru. Moje nejmladší dcera je o deset let mladší než její další sourozenec a já jsem řešila otázku, jestli ji máme nechat pokřtít, abychom jí dali šanci na spásu. Ale co pak s těmi staršími dětmi? To tehdy byli pubertáci a rozhodně by nic takového jako křest dobrovolně nepodstupovali. Těchhle dilemat bych se chtěla dotknout i v té próze, kterou budu psát v Krakově. Celé tohle období se nedá spojit se souslovím, že je člověk levicový intelektuál. Potřebovala jsem nějakých deset, patnáct let k tomu, abych si tohle nějak filozoficky rozebrala a sama o sobě si uvědomila, na které straně já v té společnosti stojím a na čem mi záleží. Došla jsem k tomu, že patřím mezi ty, kteří sní o lepším světě. V tom nejsem konzervativní, nemyslím, že dobře už bylo, a naopak mám za to, že se chováním a konáním dá toho lepšího světa docílit. Nejsem úplně radikální levičák, ale socialista ano.

Nese s sebou tahle politická orientace nějaký vliv v pracovních věcech?

Teď už ne. Řeknu to úplně konkrétně: mně tenhle trabl odpadl, když se šéfredaktorem Vltavy stal Petr Fischer a vyzval mě, abych se ujala řady Kontexty. Byla jsem čerstvě v penzi a on mě z té penze vytáhl přímo na stanici Vltava. Tam jsem poznala řadu mladých intelektuálů, literárních komparatistů, lidí, kteří znají jazyky, které já bych se v životě nenaučila, byl tam třeba i etnomuzikolog, který se zabývá africkými kulturami a čínskými kulturami a tak dál... A já jsem náhle zjistila, že v intelektuálním prostředí v mladší generaci – nejenom pražském – ta levicová tendence

ve smyslu usilování o lepší svět a kritiky hegemonie bohatého Západu vůbec není opovrhovaná. Když jsem předtím pracovala v rozhlasové literárně-dramatické redakci a vedle seděl velice antikomunisticky orientovaný kolega Jiří Vondráček a křesťanský intelektuál Miloš Doležal, dostali jsme se kolikrát i do sporu. Anebo vlastně ne do sporu, oni se kluci nechtěli přít, ale do konfliktu, třeba když jsme řešili nějaký pořad.

Vltava se do obecné debaty dostala před dvěma lety bizarní kauzou způsobenou slovem penis v literárním pořadu. Jaké jsou dopady téhle aféry? Nastavily se procesy, aby se něco takového už nestalo?

Ano, nastavily. Ta aféra nastala proto, že pořad, který byl připraven pro večerní vysílání, nasadil kolega Jiří Kamen – zkušený rozhlasák non plus ultra –, do dopoledního vysílání o prázdninách. A protože ten pořad znal, už ho větu za větou znovu neposlouchal. Možná, že kdyby si ho poslechl, byl by tu větu vystříhl. Dnes si myslím, že reakce té paní, která si stěžovala, byla objednána a že to celé byla zinscenovaná aféra, která byla namířena proti Petru Fischerovi. Mělo to nepřijemný následek, že se Jiří Kamen rozhodl, že odejde do penze a nastolila se větší přísnost v revizi repríz, pro tvrdší texty se v novém vysílacím schématu našel čas v pozdních večerních hodinách. Ale spousta mnohem odvážnějších textů, i v mé vlastní redakci, se dřív odvysílala v denních hodinách úplně bez problému.

Jak vidíš budoucnost Rozhlasu?

Strašně bych si přála, aby veřejnoprávní rozhlas a jeho kulturní stanice zůstaly zachovány. V něm se jeho pozice zlepšila – já si ještě pamatuju, že se vážně debatovalo o zrušení stanice Vltava. V televizi dělají dramatickou tvorbu i soukromé stanice, a když mají dobrého dramaturga, mohou se chopit i projektu jako byl Hořící keř, který HBO vyfoukla České televizi. V soukromých rádiích se jen švitoří a když jsou trochu lepší, tak je tam občas i zpravodajství a politická debata, ale žádné soukromé rádio nebude točit experimentální či umělecké nebo sociální dokumenty, rozhlasové hry a vůbec tu kulturně-společenskou oblast, jakou pokrývá Český rozhlas. A ten by to měl dělat nezávisle a ne jako státní médium.

Když jsi v souvislosti s levicovostí mluvila o usilování o nějaký lepší svět, hledíš teď do budoucnosti s optimismem?

V tuto chvíli moc ne. Někomu stačí k optimismu, že se spojíme a odstraníme současného předsedu vlády a dočkáme se definitivního odchodu současného prezidenta, jenomže to bychom museli vědět, koho tam chceme mít. Já nikoho tak přesvědčivého, kdo by dokázal získat takovou podporu, aby mohl něco pro ten lepší svět udělat, nevidím. Ještě to bude asi chtít víc času a hlavně přesnější vizi. Škoda, že už mě ten lepší čas nezastihne jaksi v činné službě, ale... co se dá dělat.

Michal Zahálka

Grandiózní pouliční představení s KVELBEM

Vystoupení pouličního divadla Kvelb byla nepřehlédnutelnou součástí 90. Jiráskova Hronova. Kočovní soubor, který se svými představeními procestoval Evropu, návštěvníci potkávali na náměstí i v parku. S rozhovorem souhlasil ředitel divadla Pavel Lukas.

Hráli jste celý týden ve stejném složení?

Ne, měnili jsme se. Co se týká složení souboru, jako ředitel divadla vyrábím výpravy, připravuju představení a zájezdy. Kolegové jsou z různých divadel, nejen z Budějovic. Někteří s námi hrají častěji, jiní méně, někteří z nich jsou studenti, jiní někde pracují. Jsou tu i profesionální herci, výtvarníci.

Je to, co jsme mohli během týdne vidět, vaše typické představení?

Tohle je typické grandióznější pouliční představení, máme menší scény, i ty větší, kdy třeba jezdí po ulici šestimetrový trůn a na něm je třináctimetrová loutka. A pak máme specialitu – ohňové loutky.

Jak zvládáte hraní v tomhle horku?

To je super, užíváme si to, protože dva dny tu byl liják. Z garáže jsme měli bažinu. Týden deště, to by bylo horší.

Jak byste srovnal klasické divadlo a to pouliční?

Samozřejmě je to jiná scéna, tisíckrát větší, všechno je víc otevřené. Udělat detailní scénu nebo klidný moment je daleko těžší než v divadle, člověk musí vydat víc energie, někdy až přehrávat, aby to bylo uchopitelné. V uzavřeném prostoru to jde snáz, energii předáváte rychleji, i třeba klidněji. Venku je expresivnost víc na místě.

Jak se vám v Hronově líbilo?

Vysoká úroveň! Neměl jsem tedy čas sledovat divadla, ale co se týče zázemí, přípravy, techniky, opravdu je to na vysoké úrovni. Málokdy dneska v Evropě fungují festivaly takhle dobře. Zázemí jsme měli skvělé.

Vybaví se vám po celém festivalovém týdnu nějaký výrazný moment?

Jedna z hereček: Třeba v parku to bylo dobré. Když jsme dělali, že nám hoří scéna a kropili jsme ji, děti se hodně bavily.

Ředitel: Několikrát jsme udělali večer diskotéku s ohni, to byla zase jiná poloha, nebylo to úplně divadelní, spíš show. Snažili jsme se celou dobu, co jsme tady byli, naše vystoupení různě měnit. Protože je jasné, že jsme dost často hráli pro stejné diváky. Tak aby měli jiné zážitky.

Veronika Matušová

Co na to tvůrci

NA JIRÁSKŮV HRONOV HNED S PRVNÍ REŽIÍ
Rozhovor s režisérkou hry *Je úchvatná* Alenou Říhovou.

Bylo asi velmi těžké dát dohromady obsazení pro vaši inscenaci...

Skutečně to bylo těžší než obvykle. Na jevišti se objeví i lidé, kteří v životě divadlo nehráli. Týká se to především klavíristy Dušana Navaříka a hlavní představitelky. I když, o Eugenii Koblížkové se nedá říci, že by v životě nehrála. Odehrála jednu princeznu a dvorní dámu v davu. Bylo to tedy složitější v tom, že člověk musel malounko některé protagonisty přemlouvat, aby vůbec vylezli na jeviště. Nicméně si myslím, že získáním takového úžasného klavíristy do sebe ve finále všechno perfektně zapadalo.

Říkal jsem si, zda je to herec nebo klavírista. A po patnácti minutách jsem měl jasno.

Je to muzikant. Právě to, že muzikanti jsou zvyklí stát ve světle reflektorů, hodně pomáhá.

Znám tuto hru jako film Božská Florence s Meryl Streep v hlavní roli. Podle jakého scénáře jste inscenovali vy?

Divadelní hra také existuje a napsal ji Peter Quilter. Získali jsme práva přes agenturu. Z filmu jsme nebrali nic. Ani jsem jej nechtěla vidět, přece jen je tam něco jinak. Film je film, drželi jsme se scénáře pro divadlo.

Proč jste si vybrali zrovna příběh Florence Foster Jenkisové?

Viděla jsem toto představení v divadle Na Jezerce u Jana Hrušínského. Představení mají postavené trochu jinak, my jsme hru inscenovali včetně promítání a sborových zpěvů. Již tehdy, když jsme seděla v hledišti Jezerky, mě hra natolik oslovila, že jsem si řekla: Na hru máme taky, protože máme přesně to správné složení souboru. Úplně jsem už předem viděla obsazení. Režuruji poprvé a takhle se mi to všechno přihodilo. Nechci říct, že mi to šlo samo, ale poměrně přesnou představu jsem měla již od začátku.

První režie a hned jste na jubilejním Jiráskově Hronovu...

Mám to také pořád doma na talíři. Můj manžel režuruje spoustu let, čtyřicet let se snaží dostat na Hronov a já jsem tady hned s první inscenací. I když on už zde se souborem taky byl, předloni.

Co budete dělat dál? Předpokládám, že budete dál režurovat...

Potřebovala bych něco, co mi půjde z duše. Holky, které teď velmi dobře zpívají a hrají, samy za mnou chodí a ptají se, co bude dál. Je mi teď líto nechat ten potenciál být. Mají chuť hrát divadlo a bylo by asi špatné nijak nepokračovat. Budu muset hledat, aby obsazení trochu sedlo.

Honza Švácha

Dobřichovická divadelní společnost Je úchvatná!

Úchvatná Florence s šíleným hlasem

Anglický dramatik Peter Quilter mi kdysi při návštěvě Prahy přiznal, že se mu podařilo najít „díru na divadelním trhu“, totiž hry, v nichž je parádní role pro ženu středního (či ještě trochu vyššího) věku. Tato myšlenka ostatně není nijak objevná, rolí pro zralé herečky od čtyřicítky do nekonečna není nikdy dost. A autorům by za ně herečky do slova utrhaly ruce. Russelovu Shirley Valentine si pro sebe uchvátla Simona Stašová, a tak se hledají další vhodné hry. Správně složený koktejl z lehkého humoru, špetky životní hořkosti, trochy sentimentu a lákavého prostředí show businessu je tou pravou volbou. Dlužno podotknout, že Peter Quilter je v tomto smyslu zručný řemeslník, dokáže namíchat koktejl se správně dávkovanými ingrediencemi tak, aby chutnal, ale ne přehnaně exoticky, aby byl lehce stravitelný a chutný.

Ostatně, tento dramatik má leccos za sebou. Po začátcích v BBC, kde působil jako moderátor dětského vysílání a herec populárních seriálů debutoval s hrou *Respecting Your Piers*, v němž figurovaly pouze ženy, a následovala muzikálové adaptace *Strašidla cantervillského*. Do West Endu prorazil v roce 1999 s *Boy Band the Musical*. Po čtrnácti letech pobytu v prostředí show businessu rušného Londýna se přestěhoval na Kanárské ostrovy, odkud vyjíždí na premiéry svých her do celého světa, ale jinak zde má klid na psaní a vytvoří zde ne jeden divadelní hit. Zásadním rokem pro něj byl 2005, kdy byly uvedeny hned dva jeho hity (právě ty, určené pro zralou herečku), totiž *End of the Rainbow / Na konci duhy* o závěru života Judy Garlandové (u nás hrálo Studio Dva s Hanou Maciuchovou v hlavní roli, prem. 2006) a *Glorious! / Je úchvatná* o konci života nejhorší zpěvačky světa Florence Foster Jenkisové (u nás poprvé uvedeno v divadle Kalich, prem. 2007). Od té doby se strhla obrovská vlna zájmu o obě tyto hry, a tak například *Je úchvatná!* se dosud hrála ve dvaceti zemích světa a prodalo se více než milion lístků. Quilter vychází producentům vstříc, proto vytvořil také malou verzi pro tři herce, která

měla premiéru v roce 2008 ve Filadelfii.

U nás tedy hra (pozor, nemá nic společného s filmovou verzí, na níž se podíleli zcela jiní tvůrci!) prošla úspěšně několika profesionálními divadly (České Budějovice, Most, Cheb, Divadlo Na Jezerce Praha). Není divu, že se jí ujal i amatérský soubor, tedy Dobřichovická divadelní společnost, kde se stala režijním debutem Aleny Říhové. Domnívám se, že se jedná o inscenaci, která ve svém okolí sklízí ovace. Na Jiráskově Hronově zastává linii divadla psychologického realismu příjemně okořeněného muzikou, tedy divadla přístupného nejširším vrstvám publika. Režisérka dobře dokázala využít herců, které měla k dispozici a navíc právě zde objevila nový talent. Totiž představitel Cosmy McMoona, hudebníka Dušana Navaříka, pro kterého se tato inscenace stala herečkým debutem. Celý příběh je zarámován do retro obalu černobílých dobových fotografií z prostředí New Yorku a autentických snímků samotné Florence a chytlavé swingové muziky tehdejší doby (zazní zde v podání skupiny Cabinet takové hity jako *Sing Sing* nebo *Chattanooga Choo Choo*), a ukazuje tak,

jak odvážným v zemi neomezených možností štěstí přeje.

Tak jako právě Florence Foster Jenkisové, která realizuje své sny díky vhodnému

sňatku a následnému dědictví. Retro půvab doby je zdůrazněn kostýmní stránkou inscenace (Lenka Mejstříková a Alena Říhová), která jistě udělala radost zúčastněným herečkám, a potažmo i divákům. Dočkáme se i několika velmi extravagantních kreací, které herečky prezentují se samozřejmě nonšalancí. Pokud jde o herecké výkony, byly pro mě příjemným překvapením. I když nemám moc ráda amatérské divadlo, které bývá „levnější“ nápodobou profi produkcí, v tomto případě rozhodně nemusejí herci přivolávat „vichr z hor“, aby před rozrušenými diváky uprchli. Hlavní představitelka Eugenie Koblížková zvládla svou Florence bez větších problémů, dokázala mobilizovat svůj hlasový fond do nesnesitelné falešného zpěvu a evokovala pocit, že i průměrně vypadající žena (jakou Florence

Co na to kritika?

byla) může při dostatečném sebevědomí své okolí zaujmout. Neboť ti, kdo jí obklopovali v životě a jsou jejími partnery na scéně, to sice bezpochyby dělali částečně pro štědrú odměnu, ale také z lásky k ní. Kromě crazy postavičky mexické sluzky Marí (Irena Neradová) poctivý výkon odvedli také ostatní: ať už hochštapler a zároveň loser St. Clair Byfield Ondřeje Nováčka, naivní a nadšená Dorothy Kateřiny Filla Věnečkové či prudérní dáma Verindah-Gedgiová Lucie Hochmalové. Na závěr si nechávám Cosmu McMoona (mimochodem mexicko-americký komponista a klavírista Cosma McMunn je reálná postava), který v podání Dušana Navaříka chvíle-

mi doslova „ukradne show“. Hraje totiž výborně na klavír, což je na scéně vždycky výhoda, neboť dodává zcela jinou atmosféru než reprodukováná hudba, ale zároveň dokáže minimalistickou mimikou a gestikou vyjádřit celou škálu pocitů člověka, který se díky „kšeftu“ u paní Florence dostal ze dna chudoby, ale zároveň strašlivě trpí jeho hudební ego a sluch... Navíc se jen tak mezi řádky dozvíme i leccos z jeho osobního života, co mělo zůstat utajeno... V rámci hronovského festivalu tak Dobřichovičtí přidali další barvu do celkové obrazu amatérského divadla u nás, a je to barva docela příjemná.

Jana Soprová

Herectví jako problém

Už jsem v letošním Zpravodaji o herectví, žánru a stylu psal v reakci na Churchillova **Natěrače DS Vojan z Desné**. První věc, kterou – zvolili si divadelník hru jasně dopředu vymezeného stylu a žánru – je třeba ohlídat, je proč ji volím a zda na to mám prostředky a schopnosti. A zde bývá kámen úrazu mnoha ochotnických a amatérských souborů. Přecenění své síly, anebo neodhadnou dostřednou sílu zvoleného žánru, který je do svých hranic – pokud nesplňují určité dovednostní disciplíny – nepustí. U Desenských šlo o jiný styl v daném žánru, který vyústil v jiný typ komedie, která místo poangloamerického grotesku začala žít francouzskou konverzačkou. A fungovalo to jen velmi škobrtavě.

U **Dobřichovické divadelní společnosti** a jejich komedii **Je úchvatná!** jde o druhý problém, o kterém píšu v úvodu. Totiž o schopnost naplnit formu hereckou akcí. Naplnit dobře zvolený a inscenovaný žánr angloamerické inteligentní (rozuměj se suchým, ironickým humorem a odstupem psanou) konverzační komedie adekvátním herectvím, hereckým jednáním, schopností bryskně slovní konverzace (někdy i o ničem) a pohybové elegenace vyšší společnosti, již vel mi dobře známe například z filmu *My Fair Lady*.

A tu je onen kámen úrazu této inscenace. Herci by měly být velmi dobře zvolenými typy pro dané role a poté je hereckými finesami rozehrávat. Takový byl z celého ansámblu v podstatě jediný – Dušan Navařík v roli pianisty Cosmy McMoona. Úspornými tékavými gesty, pečlivě (a přesně) volenými výrazy obličej a napjetím těla, které je jakoby stále ve střehu (připomínal mi komika němé éry Harolda Lloyda) se mu daří udržovat svou figuru v neustálé živosti a schopnosti rychle a přesně reagovat na vznikající situace. Navíc je dobrým klavíristou (a vtipným kuřákem), díky čemuž celá inscenace velmi dobře drží pohromadě. Obdobně výraznou je i Kateřina Filla Věnečková v roli rodinné přítelkyně Dorothy. Na můj vkus svou naivku trochu přehání, a kdyby v úvodu (při příchodu a odchodu s pejskem) volila méně extravagantní pojetí, více

uvěřitelné, hrály by se jí situace, kdy je opravdu už střelená (včetně pointy s psíkem), mnohem lépe a pro diváka by byly překvapivější. Své si uhrál i Ondřej Nováček jako milující obdivovatel a podporovatel hlavní postavy St. Clair Byfield. Ale i on by měl být – pokud by chtěl naplnit postavu skutečným životem a divadlem – rozšafnější, společensnější, jízlivější, pohybově ovládnout více prostoru, některé situace více rozehrát.

A jsem u hlavní postavy této komedie, Florence Foster Jenkinsové v podání Eugenie Koblížkové. Na ní její úspěch leží a s ní padá. Herečka se snaží, dělá, co může, šlape do role naplno, od úvodní scény obsáhne celý prostor, ale nějak to není ono. Měl jsem neodbytný pocit, že neustále přehrává včetně nepříjemného hraní fistulí, namísto aby se do postavy více vložila, vdechla jí pevnější rys či charakter (skutečná Florence měla zřejmě syfilis, možná by zapojením vnější nemoci, která se stále stupňuje a postavu, její myšlení a chování postupně rozkládá, to výkladu postavy prospělo). A přesto je jí na jevišti – jaksi – málo. Nemyslím pochopitelně, že by měla být korpulentnější (byť korpulentnější herečce – což k operní divě patří – by se tato role hrála mnohem lépe), ale jejím úkolem je ovládnout v téměř každý okamžik celé jeviště, celé dění, které sledujeme. A to se nestalo. V dialogích často vévodí vedlejší figury a situace, „operní“ zpěv není dost bizarní a i chování neukazuje extravaganci, kterou si možná uvědomuje, možná ne (to už je na interpretaci postavy), ale která je záminkou a důvodem, pro vznik a existenci této komedie.

A měla by být i důvodem pro vznik jakékoli (tedy i této) její inscenace. Je to úkol těžký i pro profesionální herečky. Právě v tom je ale její divadelní výzva. Když chcete zdolat horu, nemůžete se zlobit, nemáte-li síly vyšplhat až na vrchol, že dojdete jen někam do její půle či někdy ani to ne. Ovšem, proč ne, stačí-li vám to.

A právě to se stalo Dobřichovickým. Nepodařilo se jim najít ansámbel, který by pro daný úkol byl typově vhodný a zvládl jej tak, aby inscenace dosáh-

Co na to diváci

Moc mě nebere téma. Foster Jenkinsové už je moc. A asi je to vděčný pro herce.

Jarda

Nejvic se mi líbilo, jak hrál muzikant. Přesně vystihl tyacity.

Eva K.

Holky měly hezký šaty.

Petr

Líbilo se mi to začlenění nejhorší zpěvačky do swingové éry. Příjemný a spektakulární retro.

Blanka Nováková

la na vyšší příčky divadelního zážitku, divadelního tvaru a divadelních podob.

Myslím, že obdobné „nedotažení“ by se dalo vztáhnout i na scénu, která byla jen velmi vzdálenou nápodobou salonů a prostředí vyšší americké společnosti („máme tu přelplněno nábytkem“ v jednom z dialogů se asi mělo nahradit či škrtnout, aby tak vzhledem k poloprázdné scéně nečnělo), a na – jinak sympatické – vstupy dámské vokální skupiny Cabinet. Nepředpokládám, že měly být obdobou operního zpěvu Florence Jenkinsové. I když zasazení do swingové éry (včetně projekcí New Yorku a pop ikon čtyřicátých let na horizontu) bylo stylové a lze je považovat za možná nejlepší dramaturgicko-režijní nápad a vklad.

Nedávno byl u nás promítán film *Božská Florence* anglického režiséra Stephena Frearse také zachycující životní osudy Florence Foster Jenkinsové (1868–1944) včetně jejího koncertu v Carnegie Hall 25. října 1944, měsíc před smrtí na srdeční mrtvici. Hraje ji Meryl Streep. Doporučuju k zhlédnutí. Je úchvatná.

Vladimír Hulec

Co na to kritika?

Co na to tvůrci

„VŽDY CHCI, ABY VE HŘE BYLO NĚCO, CO MUSÍM PŘEKONAT,“ říká pro Zpravodaj činoherní herec Libor Ulovec. Na 90. JH se prezentoval jako režisér dvěma inscenacemi.

Jak ses vlastně dostal k režii mimo domácí scénu?

Je to zajímavá cesta. Mám divadlo Soliteatr, a to jsem vlastně jenom já a ten, koho si ke spolupráci vždycky přizvu. U Divadla Prkno z Veverské Bítýšky to vykrytalizovalo tím, že Eva Jakubcová inscenaci Gedeonova uzlu chtěla dělat a neměla režiséra. Protože první informace o textu hry přišla ode mě, tak jsme se domluvili. Navíc mě ta hra lákala, i proto jsem se nechal zlánařit. Zkoušeli jsme velmi neortodoxním způsobem. Jednou za čtrnáct dní jsem dojížděl do Veverské Bítýšky, kde jsme celý den zkoušeli a pak si holky samy opakovaly to, co jsme si vymysleli během společných zkoušek.

A nebylo to na škodu?

Myslím si, že Gedeonův uzel je přesně ten typ představení, kde to příliš nevádí. Nejsem totiž ten typ režiséra, co příliš vymýšlí. Fascinuje mě a baví vycházet z herců. Rád přijímám to, co mi nabídnou. Říkám jim jenom, kde mají přidat a kde ubrat, společně něco vymyslíme a pak se o tom bavíme. Jsem vlastně spíš spouštěč a mediátor jejich nápadů. Tak tedy vznikalo představení Gedeonův uzel.

A jiné inscenace?

Inscenace Přísámůh!, kde jsem působil také jako režisér, vznikala úplně jinak. V tomto představení máme velký pelmel herců, takže bylo trochu obtížné dát je dohromady.

Jsi činoherní herec, který má na celostátní přehlídce dvě představení, která režíroval...

Je to pro mě překvapivé. A každá ta hra je na prosto jiná.

Mohl by ses tedy cítit jako úspěšný režisér.

Cítím se jako úspěšný režisér v intencích toho, co se často říká. Když je inscenace dobrá, mohou za to herci, a když je špatná, může za to režisér. Protože jsou zde dvě úspěšné inscenace, ostatně je otázkou, zda uspějí i tady, cítím se jako režisér, který dokázal dát dohromady dobré herce, kteří vytvořili dobrá představení.

Postup kterého představení tě potěšil víc?

Vlastně mě potěšila obě představení stejně. Při inscenaci Divadla Prkno jsem věděl, že jde o vyvdorovanou hru Evy. Věděl jsem, že je to hra, která si postup bezesporu zaslouží. Jde o ojedinělý typ činohry, který se příliš často nedělá. Což mě

Divadlo SoLiTEater Praha Přísámůh!

Neposedná posedlost

Režisér Libor Ulovec letošního JH orámoval dvěma svými režiiemi, dohromady spolu se třemi různými soubory. V neděli to byl **Gedeonův uzel** s **Divadlem Prkno** (více viz letošní Zpravodaj číslo 3), a jako poslední představení druhé festivalové soboty i celého festivalu to bylo koprodukční **Přísámůh!** pražské amatérské činoherní platformy **Divadlo SoLiTEater** a loutkové **Illegumovy divadelní společnosti**. Obě inscenace mají výchozí nulový bod podobný: Ulovec v nich zpracovává současný (necelých 10 let starý) text žijícího amerického autora (resp. americké autorky v případě **Gedeonova uzlu**). Texty patří spíše svým dějem do kolony divadla neinterpretovatelného, nabízejí velké příležitosti pro činoherečky a činoherce a nejsou opatřeny příliš podařeným českým překladem (příčemž **Přísámůh!** je na tom v tomto ohledu díky zkušenějšímu Jakubu Škorpilovi přeci jen o něco lépe). Ale především: obě hry kladou na diváka / čtenáře silný nátlak v tom slova smyslu, že je třeba přijmout poměrně komplikovanou výchozí situaci, aby se děj mohl dále rozvíjet, a ostatně i později je třeba v průběhu času přijmout mnoho jednak nepředstavitelných mikrosituací a jednak situací kulturně a společensky českému publiku vzdálených.

V průběhu dramatického děje hry **Přísámůh!** se tento typ situací pohybuje za hranici trestných činů (konkrétně ublížení na zdraví, poškozování cizího majetku, ohrožování mravní výchovy mládeže a obecné ohrožení), blasfemie (soulož v kostele, hanění Boha a bible, klení) a smrtelných hříchů (hněv, smilstvo, nestřídmost – a našly by se jistě i další). To je nadmíru silný koktejl (ostatně podobně jako v **Gedeonově uzlu**), zde navíc proklátý (i proklátý) tématem všeobecné posedlosti (sexem, ďáblem a dobrem), které především vyžaduje citlivé režijní a herecké uchopení. Scénografie, kostýmy a hudba prominou, protože mohou v tomto typu divadla víceméně herecko-režijnímu pojetí

jen dobře sloužit, nebo překážet. Zde naštěstí výtvarně-hudební složka slouží dobře a z této služby vyzdvihují realizaci loutek – ponožkových maňásků, pod níž je podepsán (loutko)herec v hlavní roli a principál výše zmíněné **Illegumovy společnosti** Jakub Hojka.

Tam, kde v Gedeonově uzlu přijímáme problematicky zauzlovanou předlohu díky unikátní souhře obou hereček, **Přísámůh!** bohužel kulhá. Teenagerskému triu je těžké uvěřit, že jsou to studenti bez sexuálních zkušeností, zato však s touhou po tvorbě v loutkovém divadle (chvíle, kdy iniciativu přebírá Hojkou vedený posedlý maňásek Tyron, jsou v průběhu děje světlou výjimkou), dvojice dospělých je nevyrovnaná a jejich reakce na výše zmíněný molotov nepravděpodobností neuvěřitelná. Ostatně, ukažte mi někoho z profesionálů, kdo dokáže nějak uvěřitelně zahrát vše, co se skrývá v replice: Půjdeme tam, dábla vyženeme a do půlnoci můžeme být doma! Tato replika také ilustruje žánrové neukotvení – předloha se klene mezi hororem, loutkovou komedií a sociální tragédií a režisér jako by si pro každou ze situací (někdy dokonce i replik) z tohoto výčtu něco náhodně vylosoval, nebo vybral to, co se mu právě hodí. Výsledkem je pak žánrově nejisté pojetí, u kterého se chce často smát tehdy, kdy by však vyznění mělo být vážné, a vice versa. Celkový tvar také retardující předělý situací a pauza, bez nichž by se celá inscenace dala v poněkud rychlejším tempu odehrát o pěkných 30 minut rychleji a vůbec by jí to neškodilo. Spíše naopak.

Liboru Ulovcovi patří rozhodně díky za to, že v drtivé většině svých inscenací čeří vody prověřené dramaturgie ochotnického divadla současnými texty, konfrontuje s nimi nejen amatérské herečky a herce, ale i publikum, a především se nebojí výzev oceňovaných zahraničních her. Zdolatvat jejich úskalí bývá však často problematické i pro profesionály.

Ivo Kristán Kubák

Co na to kritika?

Loutka páně

Je pozoruhodné, jak překvapivé souvislosti občas vyskakují napříč hronovským programem. Inscenaci **Prísámůh!** režíroval stejně jako **Gedeonův uzel** Libor Ulovec, stejně jako Kněžovy děti je to inscenace hry, kterou do českého divadla uvedla činohra Jihočeského divadla (a potažmo dramaturgyně Olga Šubrtoová), a přeložil ji Jakub Škorpil, jeden z protagonistů **Příběhů z pohřbu**. Přiznám se, že když byl text čerstvě na Broadwayi a já pracoval jako agent v Aura-Pontu, nebyl jsem si jím tak docela jistý: jednak se mi zdálo, že se v něm hodně vyhoceně honí hodně témat najednou (o těchhle postavách by se dala napsat hra i bez nějakého posedlého maňáska), a hlavně jsem měl za to, že v zemi s takhle silnou loutkářskou tradicí asi nějaká maňásková činohra moc parády nenadělá. Budějovická inscenace (v níž mimochodem Jasona hrál rovněž „hronovský“ Tomáš Havlínek) v režii Janusze Klimsi na tu druhou pochybnost odpověď nedala – ve zvláštním úkroku stranou v ní byly maňáskové postavy Tyrona a Jolene hrány groteskně činoherně.

Jakkoliv mám i nadále kus problému s tím, jak to Atkins rozehrává do všech stran, je Ulovcova inscenace přesvědčivá: nepotřebuje si pomáhat nějakými velkolepými nápady, hraje se jen ve velice decentní nadsázce a důraz směřuje na vedení herců. Díky nim například vedlejší linie vztahu mezi Margery (Klára Klášterková) a Timothyem (Tomáš Adel) vynívá ve své nekompromisnosti velice vtipně, ale zároveň má i svou sílu.

Co na to kritika?

Inscenaci nicméně vévodí Jakub Hojka coby Jason a Tyrone: v suverénním výkonu přesně odlišuje jednotlivé polohy Jasonova často zakřiknutého, ale místy i odbojného nitra, ovšem je schopen se vmžiku přepnout do groteskního tónu Tyrona. Je to nesmírně obtížný úkol i v tom, že vyžaduje neustálé přepínání z činoherní do loutkoherecké polohy a zpátky, aniž by ovšem mohl nějaký základ jedné a druhé polohy úplně polevit. Myslím, že to je jeden z důvodů, proč se hra víc nehraje, a skoro bych řekl, že není náhodou, že se herec s touto dvojí zkušeností (činoherní a loutkohereckou) našel právě v amatérském divadle.

Inscenaci slouží ke cti i nápaditý hudební plán a výtvarně povedené loutky. Výsledkem je nesmírně intenzivní zážitek s nesmírně podivnou hrou – díky za něj.

Michal Zahálka

P.S.: Jelikož jsou toto poslední řádky, které (už z Prahy) píšu do letošního Zpravodaje, chtěl bych ještě poznamenat, že je neověřitelné, jak se povedlo festival v tak krátkém čase připravit. Vůbec nemám dojem, že by se jednalo o nějaký kompromisní ročník – program byl setroval kvalitní, nálada plně festivalová, a ze strany místních jsem se na každém kroku setkával s úlidností a vstřícností, což také není žádná samozřejmost. Před organizátory hluboce smekám a ošem ostatním moc děkuju – a těším se, že se za rok sejdem zase.

mrzí. Inklinuji k podobným typům představení, kdy herci sedí u stolu a povídají si. Když je to zajímavé, divák je zaujatý celou dobu. Prísámůh! je zase zajímavý tím, že se jedná o fúzi mezi loutkohrou a činohrou. Z toho důvodu jsem si také říkal, že by bylo fajn, aby to zde uspělo. Aby zde byla inscenace, která propojuje různé žánry, i když přitom jde o čistou činohru. Potěšil mě tedy postup obou představení.

Témata, které si vybíráš, nejsou příliš veselá. Asi jsem od tebe neviděl nic, při čem bych se popadl za břicho.

Teď mluvíš jako moje maminka. Vždycky přijde na představení a říká, že je to pěkné, ale smutné. Přitom až monodrama Svou vlastní ženou pro mě bylo vykročením z ryze komediální škatulky, kterou jsem do cca pětaticeti let obýval. Tehdy jsem sice věděl o Jiráskově Hronovu, ale ani jsem netušil, že amatéři mezi sebou soutěží. Občas ještě dělám komediální žánr, ale spíše chci lidi přesvědčovat než rozesmávat. Zmíněným monodramatem jsem vystoupil ze škatulky komedie a za deset let od té doby se mi ještě nepodařilo najít komediální text, který by mě bavil. Raději se navenek prezentuji jako někdo, kdo inscenuje problematické hry.

Když jsi zmínil inscenaci Svou vlastní ženou – kdy bude nějaké další monodrama?

Ono těch monodramat není moc. Přechtu zhruba padesát her za rok a občas o nějakém textu řeknu, že je fakt dobrý, že by se z něj dalo udělat dobré divadlo. Monodramatům jsem se však záměrně vyhýbal, abych nevstupoval do stejné řeky. Pro mě je zajímavé, když dělám hru, že je každá trochu jiná. Vždy chci, aby v ní bylo něco, co musím překonat. Nechci se opakovat. Ale pokud jde o monodrama, stejně si myslím, že na něj nakonec dojde. Už se mi klubou v hlavě nějaké myšlenky.

Honzá Šoácha

Co na to diváci

Já mám problém se samotným tématem. Nejsem pruderní, spíš mi to přišlo hodně navymyšlený.

Jarda

Jakub Hojka and his ponožkový puppet – ocenila jsem.

Anička

Šlo to mimo mě, herectví trochu každý pes jiná ves.

Sylva N.

To téma hříchů, rouhání spojené s drastickými loutkami, asi funguje lépe v Americe, u nás nevím.

Věďátor

Ukázky ze semináře RJ – Rytmus a Jevištní řeč

Ukázky ze semináře A, B, C, Divadla – Abeceda divadla

Ring volný

Kritika vrací úder

Na výzvy a doporučení se má reagovat. Reaguju tedy na včerejší Ring volný Tomáše Kouta nazvaný Doporučení vyšší.

Je to tak, Tomáši K. Kritika, pokud má mít smysl, je pro tvůrce mnohdy nepřijemná a ti mají pocit, že je nespravedlivá, nechápající, zlobná, mentorská či vímjáco. Jde ale vždy jen o styl daného publicisty (kritika) a tyto styly a přístupy k psaní a uvažování o divadle jsou stejně rozdílné, jako styly a žánry divadla či jakéhokoli jiného umění. Někomu sedí věcný přístup, jiný je košatý, někdo miluje analýzu díla, jiný je ironický a jízlivý, jsou i tací, co bojují za politikum v divadle či vyšší smysl viděného.

Kritik je poučený divák, říkává se. Dávám vždy důraz na to „poučený“. Na dlouhodobou a stále se vyvíjející poučenost a – pokud možno celožitovní, čitelný – názor na umění (ergo divadlo, ergo život). Toto se snažím ve svých textech vždy zdůrazňovat. Vedu dialog (kritika je především dialog – s tvůrci, diváky a sama se sebou) právě skrze tyto atributy, hodnoty a postoje. Pokud se Vám mé údery zdály příliš silné, omlouvám se. Pokud byly nepřesné, mrzí mě to. Ale rozhodně jsem s Vámi šel do ringu s otevřeným hledím a hrál a hraju fěr. Pod pás to rány nebyly.

V závěru píšete, že vás (rozuměj soubor) divadlo baví a že se vás tak jednoduše nezabavíme. Proboha, to bych ani nechtěl. První krok do divadla by vždy měl být ze zvědavosti a druhý, proč v divadle zůstáváme a pracujeme (ať profesionálně nebo amatérsky), je právě ten, nás (vás) divadlo baví. Třetí pak, že se chceme dozvědět proč. No a tu nastupuje analýza a kritika. Takže když už se vás nezabavíme, je dobré vědět proč.

See you na příštím Hronově

Vladimír Hulec

Trochu historie 9

Nejen divadlem živ je festival...

Naučil jsem se za těch minulých padesát let, která jsem strávil v amatérském divadle, chápat divadelní festivaly a přijímat je, ať mají jakoukoliv úroveň, jako pozitivní. Je to pro mne zpráva nejen o kvalitě a podobě nějakého amatérského divadla, ale i o stavu amatérského divadelnictví, amatérismu vůbec.

Má totiž svou atmosféru, která je souhrnem mnoha faktorů, činitelů. Na prvním místě k nim patří samozřejmě vztah k samotnému festivalu jako jisté nebezpečné události. A také kritéria, jimiž se měří předváděné inscenace. Jde prostě o měřítko, která dovolují srovnávat více inscenací, o hledisko při jejich posuzování, o nějaký určovací znak. Znovu musím opakovat, že tahle kritéria jsou součástí celkové atmosféry festivalu, spolutvoří ji, ale také z ní rostou. Zažil jsem poroty, které byly sice ve svých nárocích striktní, ale jinak odrážely důsledně vědomí, že JH je Mekkou amatérské činohry a sebehorší inscenace to nemůže ohrozit. Z toho vyplývala klidná, harmonizující, fungující v souladu všeho a všech atmosféra – včetně organizačního uspořádání – **Jiráskova Hronova.**

Pak začaly zápasy kolem nastupu *alternativy* a *harmonie* mizela. Porota se změnila občas

– a postupně tato proměna nabývala převahu – v teoreticko-historicko seminář vážné povahy. Přispívala k tomu vydatně sestava slovenské části poroty, kterou vedla vedoucí pracovnice pro ochotnické divadlo **Osvetového ústavu** v Bratislavě **Olga Lichardová**, jež přivázela na **JH** vskutku elitu slovenské teatrologie a stylu jejího pobytu v Hronově i jejímu vystupování dodávala ducha ekipy.

Později jsme také utvářeli jakousi českou jednotu porotců tím, že větší část nás bydlela v kempu v Dřevíči včetně některých pracovníků tehdejšího **ÚDLUTu** jako vrcholného státního orgánu pro ochotníky, ale na slovenskou organizaci s jejím bohatým „mimodivadelním“ programem jsme neměli. Noci jsem trávil v naprosto nedýchatelném ovzduší tzv. **Ponorky**, to jest v podzemních místnostech Jiráskova divadla, kde v našem čele sedával **dr. Milan Kyška**, jehož jsem nazýval – s trochou ironie – hlavou českého ochotnictva. Lektoři **Klubu mladých** – byl založen na 42. JH a uvedl do praxe vzdělávací model, jenž měl umožnit mla-

dým divadelníkům účastnit se hronovského festivalu v kolektivu vrstevníků – naplňovali tento program i po nocích. Chodili se svými frekventanty do hospody **Na Prajzku** (dnes tam stojí restaurace a hotel), který bouřil až do rána zpěvem a řečmi. Když jednou přijel scénograf **Jáno Zavarský** později na JH a uviděl tehdejší lektory **Klubu mladých**, vyslovil památnou větu: *Vyzeráte ani popolnice*, což svědčilo o namáhavosti společenské atmosféry **Jiráskova Hronova.**

Patří k ní nejen noční hrátky a diskuse, ale i chvíle v různých pohostinných zařízeních. Léta to pro mne byla především „**Stovka**“ díky svým vedoucím, jimiž byli kdysi **Jiří Glůck** a potom

Divadlo není jenom sdělování, ale je i sdílení... Profesor Jan Čisář se svou ženou Mirkou, Čerovený Kostelec 2014. Foto Ivo Mičkal

Zdeněk Jelínek. Na jejich podíl na vzniku mé příjemné a milé hronovské atmosféry nemohu nikdy zapomenout. Chodil jsem do „Stovky“ zotavovat se po různých zážitcích i po té námaze věnované účasti na společenském životě JH, bez něhož si tento festival nedovedu představit a jež pro mne představuje stejnou součást jako divadlo, jež jsem v Jiráskově divadle zhlédl.

Musím říci, že jsem se na **Jiráskově Hronově** a na vnímání jeho atmosféry mnohému naučil a konstatuji – jak jsem stačil letmo sledovat poslední ročníky tohoto festivalu – že vzniká opět jeho neopakovatelná atmosféra díky účastníkům seminářů.

Jiráskův Hronov je v tomhle nezničitelný a neopakovatelný. Zažil jsem svého času některé dost často vyslovované názory, že by nebylo těžké Jiráskův Hronov přeložit. Myslím, že bylo. Pro tu atmosféru, jež je na něj vázána a jež stále žije a obnovuje se.

(Konec)

Jan Čisář

Slavnostní zakončení festivalu

Ring volný

Alternativa (ne)stárnoucí

V letošním zpravodaji jsem při obhajobě vinné rubriky víceméně omylem (neboť jsem byl názoru, že ona se naopak víceméně omylem stala obětí nepřekného zjednodušení) trefil zvláštní nerv, o jehož existenci jsem neměl dosud potuchy. Otřel jsem se o gura, jak píše Petr Burma po výčtu událostí z hluboké minulosti, které pokládá za své úspěchy (ať jsou či nejsou, nevím, nebyl jsem u toho).

Možná, že modloslužebnictví a pocty bardům jsou novým výrazem progresivity. Možná, že sektaření je nový výraz individualismu a alternativy. Možná, že politický postoj se v divadelnictví opravdu vyjadřuje statečnými odchody ze sálu a úsměšky na adresu práce někoho jiného. Nevím, v tomhle světě se s pojmy a jejich obsahy dějí takové věci, že je to možné.

Svět dosud fungoval tak, že mladí byli drzí a neuznávali autority, pak zestárlí a začali své právo na autoritu vymáhat vzpomínkami na zlaté časy a kritikou mladých. Tomuhle principu se, jak je vidět nic nestalo, tady se o žádném vítězství alternativy zatím mluvit nedá.

Recenze kolegy Hulce (a doufám, že nikoho neklepne, když si jej dovolím označit za kolegu) čtu s velkým zájmem, dokonce mě mrzí, že jednu z recenzí na Kabaret proti nám nepsal právě on. Ne kvůli nějaké jeho minulosti nebo zásluhám. Prostě proto, že je umí psát teď a tady.

A proto vyzývám všechny, kdo mají tendenci používat věty typu „už třicet let jsem mladý radikální alternativec“, aby opustili komfort svých minulostí a hospodského tlachání a dokázali nám to na jevišti. Jiráskův Hronov teď nic nepotřebuje víc.

Jan Duchek

(reakce na sloupek Petra Burmu)

Nezkosilo

Když jsme před týdnem přijížděli na jubilejní Jiráskův Hronov, netušili jsme, jak to všechno bude. Zda hrozící pandemie zasáhne, či ne, zda dojde k nějakému incidentu v této souvislosti, který se následně bude omílat v celostátním tisku. Dnes už se snad dá říci, že jsme to přežili ve zdraví – jen mírně přidušení povinnými rouškami v hledištích divadel, dostatečně preparovaní všudypřítomnými dezinfekčními prostředky. Možná došlo k pár drobným zraněním kvůli přílišnému ochutnávání alkoholických nápojů, či ochraptění v důsledku hlasitého zpěvu. Ale jinak to vypadá, že díky spolupráci nipošovsko-artamovských a hronovských vše běželo jako na drátku. A možná i v důsledku

předchozího období tak nějak uvážlivěji a s úctou vůči práci ostatních.

I my ve Zpravodaji jsme se snažili nabídnout vám co nejvíce informací a poskytnout co nejúplnější obraz života Jiráskovek. I když netušíme, zda to vůbec někdo čte, případně kolik máme čtenářů. V každém případě jsme se snažili být všude. Navzdory rychlým přípravám byl program poměrně nabitý, a na své si přišli jak účastníci JH, kteří sem přijeli ze všech stran, tak i místní občané – nejen z Hronova, ale i přilehlých obcí resp. městeček, kteří si užili v parku koncerty různých hvězd nejen východočeských, ale také nástup nové tradice, související se starými tradicemi lidových řemesel.

Své poutníky měl i Mlýn Papírna, nejen s čapkovskou výstavou, ale i se zapáleným a zasvěceným výkladem zdejšího průvodce, či meditační zahrada u kostela. Vydělat se dalo i místním podnikatelům v gastronomii, pokud o to stáli a nezavřeli se zahájením festivalu – a strážníci si pochvalovali (alespoň všichni kolem mě). Tak snad se i ten letošní jubilejní JH zapíše do historie se znamínkem + (čti PLUS). A nám nezbyvá, než si rok počkat na další. Platí našťastí stále Časy se mění, Jiráskův Hronov zůstává. Nezkosilo nás to. Devadesátý ročník JH je mrtev, ať žije 91. Jiráskův Hronov!

Hezký zbytek léta přeje

Jana Soprová

91. Jiráskův Hronov se uskuteční 30. července – 7. srpna 2021

**Zpravodaj
90. Jiráskova Hronova 2020**

Vydává organizační štáb.

Redakce:

Jana Soprová (šéfredaktorka), Jan Švácha, Vladimír Hulec, Michal Zahálka (redaktoři), spolupracovníci redakce Jan Duchek, Veronika Matúšová, Ivo Mičkal (foto), Michal Drtina (grafika a zlom).

Neprošlo jazykovou korekturou.

Stránky festivalu: <http://www.jiraskuvhronov.eu>
E-mail: jasop@centrum.cz

Nakupenina kreativní energie v prostoru. Iluze, která vznikne soustředěním tvůrčího potenciálu, radosti z tvorby a neuvěřitelné ochoty tvorbu všemožně podporovat do jednoho místa. Bez vás je něco takového nemožné, jakmile tvůrčí napětí a množství nadšení poklesne pod určitou mez, iluze zmizí a zůstane obyčejná realita. Potřebujeme se, a proto se zase sejdem.

Hlavně ale obrovský dík všem, kteří jste svojí prací pro festival přispěli k tomu, že se tenhle dechberoucí úkaz mohl opakovat, dokonce i v době koronavirové. Osvětlovači a technici, osazenstvo infocentra, recepce v Prajzku, obsluhy v restauracích a v divadelním baru, kamkoli jsem se letos hnul, potkával jsem neuvěřitelně milé, usměvavé, ochotné lidi. To je snad dokonce největší inspirace, kterou mohl letošní JH nabídnout. Potlesk v sálech zněl i pro vás.

Jan Duchek